

Raadsvergadering Datum Raadsvoorstel

Zaaknummer Z24144595

Onderwerp: Voorbereidingsbesluit Staalslakken en grondstabilisatie

Portefeuillehouder: Wethouder Schilder

Aan de raad.

Voorstel

1. Met het oog op de voorbereiding van de in het omgevingsplan te stellen regels het TAM-Voorbereidingsbesluit Staalslakken en grondstabilisatie Edam-Volendam, vervat in het GML-bestand NL.IMRO.0385.vbStaalslakken-oh01, met bijbehorende voorbeschermingsregels zoals die zijn opgenomen in bijlage A, voor het gehele grondgebied van de gemeente Edam-Volendam op grond van artikel 4.1, eerste lid en artikel 4.14 van de Omgevingswet vast te stellen;
2. het voorbereidingsbesluit in werking laten treden op de dag van de wettelijke voorgeschreven bekendmaking in het Gemeenteblad.

Kern van het voorstel, samenvatting

Het voorbereidingsbesluit vormt een juridisch technische oplossing om de meldplicht voor staalslakken en voor andere bouwstoffen in het omgevingsplan op te nemen. De Staatssecretaris van I&W heeft in de Verzamelbrief bodem en ondergrond van 6 juli 2023 (IENW/BSK-2023/166825) aangegeven dat zij een meldplicht of vergunningplicht voor staalslakken en voor andere bouwstoffen onderzoekt. Een aanpassing van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) (door het opnemen van een meldings- of vergunningplicht) gaat echter langere tijd in beslag nemen. Het is ongewenst dat toepassing van staalslakken of grootschalige grondstabilisatie kan plaatsvinden, zonder dat het bevoegd gezag hiervan vooraf op de hoogte wordt gesteld en actief kan toezien op de juiste manier van toepassen. Onder de Omgevingswet is het mogelijk een meldingsplicht in het omgevingsplan op te nemen. Om de toezichtsmogelijkheden voor de Omgevingsdienst IJmond (OD IJmond) te verbeteren, en hierdoor onjuiste toepassing met schade voor mens en milieu zoveel mogelijk te voorkomen, heeft de OD IJmond geadviseerd aan de gemeente voorbeschermingsregels in het omgevingsplan op te nemen. Het voorbereidingsbesluit wijzigt direct het omgevingsplan vooruitlopend op een gewijzigde vaststelling van dit plan, zodat deze regels direct van kracht zijn na bekendmaking.

Beleidsdoelstelling / Maatschappelijk effect

De regels beogen:

- de gezondheid en het milieu te beschermen, waaronder de kwaliteit van bodem en de chemische- en ecologische kwaliteit van watersystemen te verbeteren;
- inzicht te geven in de omvang en locaties van toepassing van staalslakken;
- een bijdrage te leveren aan verbetering van het toezicht en handhaving om schadelijke gevolgen te voorkomen.

Toelichting en argumenten

De toepassing van staalslakken kan significante nadelige gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan verhoging van de pH-waarde (zuurgraad) van grondwater en oppervlaktewaterlichamen. Landelijk wordt gewerkt aan een herijking van de bodemregelgeving. Medio 2025 wordt door het Rijk bekeken welke aanpassingen van regelgeving nodig zijn.

Staatssecretaris van I&W heeft in de Verzamelbrief bodem en ondergrond van 6 juli 2023 (IENW/BSK-2023/166825) aangegeven een meldplicht of vergunningplicht voor de toepassing van staalslakken en andere bouwstoffen te onderzoeken.

In de brief van 11 april 2024 (IENW/BSK-2024/97656) wordt een landelijke informatieplicht aangekondigd via een wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Mogelijk treedt deze in werking op 1 januari 2026 (Bron: Debat Commissie voor Infrastructuur en Waterstaat 11 september 2024). Ook worden handelingsperspectieven in het kader van de herijking voor staalslakken én andere secundaire bouwstoffen verder onderzocht. Het gaat dan om een specifiekere invulling van toepassingseisen; eisen t.a.v. de periode na oplevering van het werk; landelijke registratie van toepassingslocaties. Dit om het toezicht en handhaving te versterken. De aanpassing van het Bal neemt mogelijk 1.5 jaar in beslag, maar kan ook langer duren.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Nota bodembeheer deelnemende gemeenten Omgevingsdienst IJmond stelt voor in het omgevingsplan een maatwerkregel meldplicht staalslakken en grondstabilisatie op te nemen. Een maatwerkregel geldt pas op het moment dat deze is opgenomen in het definitieve omgevingsplan van de gemeente en is opgenomen in het DSO. Artikel 4.14 van de Omgevingswet maakt het echter mogelijk een voorbereidingsbesluit te nemen. Het voorbereidingsbesluit wijzigt het omgevingsplan met voorbeschermingsregels en er geldt geen voorgeschreven voorbereidingsprocedure. Tegen een voorbereidingsbesluit is geen bezwaar en beroep mogelijk. De regels vervallen na een jaar en zes maanden als daarvoor het omgevingsplan niet is gewijzigd (het wijzigingsbesluit niet is bekendgemaakt). Het voorbereidingsbesluit is tijdelijk van kracht. Voor het vervallen kan het omgevingsplan worden gewijzigd met een maatwerkregel. Het is dan voldoende als binnen de termijn de wijziging van het omgevingsplan waarmee de definitieve bodemregels in het omgevingsplan worden opgenomen zijn bekendgemaakt.

Beoogd resultaat

De regels beogen:

- de gezondheid en het milieu te beschermen, w.o. de kwaliteit van bodem en de chemische- en ecologische kwaliteit van watersystemen te verbeteren;
- inzicht te geven in de omvang en locaties van toepassingen van staalslakken;
- een bijdrage te leveren aan verbetering van het toezicht en handhaving om schadelijke gevolgen te voorkomen.

Argumenten

Zuurgraad

Staalslakken kunnen door de verhoogde pH-waarde risico's met zich meebrengen voor het grondwater en oppervlaktewater en gezondheid.

Huidige regelgeving

Conform de huidige regelgeving worden zij toegepast als bouwstoffen. De mogelijkheden tot controle op toepassingen zijn zeer beperkt o.a. omdat een meldplicht en/of vergunningplicht ontbreekt. Het voorbereidingsbesluit maakt het mogelijk vooraf preventief voorgenomen toepassingen en grondstabilisatie te toetsen en zo nodig te handhaven.

Besluit activiteiten leefomgeving

Het Rijk onderzoekt of landelijke regels, zoals het Besluit activiteiten leefomgeving, kunnen/moeten worden aangepast. De uitslagen van dit onderzoek en de eventuele aanpassing van deze regels, neemt tijd in beslag. Mogelijk volgt medio 2025 meer helderheid. Zie: De Verzamelbrief bodem en ondergrond van 6 juli 2023 (IENW/BSK-2023/166825) en de brief van 11 april 2024 (IENW/BSK-2024/97656) Versterken toezicht en handhaving staalslakken.

Redenen

Om deze redenen hebben bijvoorbeeld de raden van Amsterdam en Haarlemmermeer ook een voorbereidingsbesluit genomen.

Schade aan de fysieke leefomgeving

Het ontbreken van regels kan betekenen dat de gemeente geconfronteerd wordt met onjuiste toepassingen die pas ontdekt worden als er schade aan de fysieke leefomgeving zich heeft voorgedaan. Ook kan dit dan de voorgenomen uitvoering van projecten vertragen.

U wordt dan ook voorgesteld het bijgevoegde voorbereidingsbesluit staalslakken en grondstabilisatie vast te stellen, waarin aanvullende bodemregels over het toepassen van staalslakken en grondstabilisatie zijn opgenomen, met als datum van inwerkingtreding de dag van de wettelijke voorgeschreven bekendmaking in het gemeenteblad.

Kantttekeningen en alternatieven

Maatwerkregel in omgevingsplan

De Nota bodembeheer deelnemende gemeenten Omgevingsdienst IJmond stelt voor in het omgevingsplan een maatwerkregel op te nemen. Bijgevoegde stukken kiezen er echter voor een voorbereidingsbesluit te nemen om schadelijke gevolgen zo spoedig mogelijk te voorkomen.

Duur voorbereidingsbesluit

De voorbereidingsregels gelden hooguit een jaar en zes maanden. Zij houden eerder op te gelden als daarvoor een gewijzigd omgevingsplan is vastgesteld. Als een vaststellingsbesluit voor het nieuwe omgevingsplan door de bestuursrechter wordt vernietigd, houden de voorbeschermingsregels op te gelden.

Aansluiting op landelijke regelgeving

Een wijziging van het Bal introduceert een informatieplicht. Mogelijk geldt een landelijke informatieplicht per 1 januari 2026. Dit wetgevingsproces duurt mogelijk 1.5 jaar, maar kan ook uitlopen. Er is geen garantie dat de inwerkingtreding van de informatieplicht in het Bal aansluit op de vervaldatum van het voorbereidingsbesluit. De gevolgen van (voorgenomen) wijzigingen in landelijke regelgeving worden in 2025 gemonitord en voor het omzetten van het voorbereidingsbesluit voor het omgevingsplan onderzocht.

Opties

Er zijn drie opties die nu kunnen worden afgewogen waarbij het belang van bescherming van de gezondheid en het milieu en rechtszekerheid voor initiatiefnemers (bedrijven en burgers) een rol spelen: 1. Vaststelling van het voorbereidingsbesluit; 2. Wijziging van het omgevingsplan zonder voorbereidingsbesluit: dit duurt een half jaar, exclusief eventuele beroepsprocedures (artikel 16.30 Omgevingswet; Afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht)) en extra lokale participatietrajecten; of 3. Wachten op inwerkingtreding van het Bal waarin een informatieplicht wordt geïntroduceerd en andere landelijke regelgeving eventueel wordt herzien.

Omvang verwachte toepassingen

De omvang van de verwachte toepassingen en gevolgen voor de VTH-capaciteit is onbekend en moeilijk in te schatten. Mogelijk bedraagt het aantal meldingen 1 tot 5 per jaar. Omgevingsdienst IJmond monitort deze gevolgen en rapporteert in de kwartaalrapportage en het jaarverslag.

Regio

De Nota bodembeheer deelnemende gemeenten Omgevingsdienst IJmond bevat beleid van de volgende gemeenten: Beverwijk, Landsmeer, Waterland, Bloemendaal, Purmerend, Wormerland, Edam-Volendam, Oostzaan, Zandvoort, Heemskerk, Uitgeest, Heemstede en Velsen.

Afspraken ODNZKG-ODIJ complexe bedrijven

Voor complexe bedrijven zoals Seveso-inrichtingen en andere zwaardere categorieën milieubelastende activiteiten zijn Gedeputeerde Staten (GS) veelal bevoegd in plaats van burgemeester en wethouders. Voor de behandeling van toepassingen staalslakken en grondstabilisatie bij complexe bedrijven en andere locaties met zware categorie milieubelastende activiteiten maken Omgevingsdienst IJmond en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) afspraken. Dit vergt nader onderzoek. Omstandigheden van het geval (functioneel ondersteunende activiteiten) kunnen dan bijvoorbeeld een rol kunnen spelen wie bevoegd gezag zal zijn.

Financiële middelen en effecten begroting

Het voorgestelde valt onder het basistakenpakket en kan door Omgevingsdienst IJmond naar verwachting binnen de bestaande formatie worden uitgevoerd.

Uitvoering of vervolgproces

De beoordeling van de meldingen en het toezicht en handhaving van de regels in het omgevingsplan vallen onder het basistakenpakket. Deze taken worden uitgevoerd door Omgevingsdienst IJmond behoudens eventuele bovenstaande uitzonderingen. De directeur is gemandateerd zo nodig bestuursrechtelijk te handhaven.

Participatie en communicatie

De regels worden in het Gemeenteblad bekendgemaakt op www.officielebekendmakingen.nl en digitaal beschikbaar worden gesteld via de landelijke voorziening (DSO).

Rapportage en evaluatie

Niet van toepassing.

Achterliggende documenten en eerder genomen besluiten

Niet van toepassing.

Bijlage

bijlage A voorbeschermingsregels staalslakken en grondstabilisatie

Edam-Volendam, d.d. 11 februari 2025

Het college van burgemeester en wethouders van Edam-Volendam,

de secretaris,
C. Rijnberg

de burgemeester,
L.J. Sievers.